

N:o 24.

Af herr **E. Hammarlund**, *om dels ökning, dels utsträckt användning af anslaget till understöd åt äldre folkskollärare.*

På grund af Riksdagens beslut har alltsedan år 1885 funnits å allmänna indragningsstaten anvisadt och ställdt till Kungl. Maj:ts disposition ett anslag, hvaraf Kungl. Maj:t ägt meddela understöd åt sådana äldre, behöfvande folkskollärare, hvilka oförvitligt skött sin tjänst men därifrån erhållit afsked före år 1867, hvarjämte Riksdagen medgifvit, att Kungl. Maj:t ägt närmare bestämma villkoren för sådant understöds erhållande.

Ursprungligen var anslaget 10,000 kronor, och understödsbeloppet sattes till högst 250 kronor. Sedan flere af de ursprungliga understödstagarna afgått med döden, höjdes från år 1899 maximiunderstödsbeloppet till 300 kronor och från år 1901 till 350 kronor med bibehållande af anslagets storlek 10,000 kronor. På grund af ytterligare dödsfall nedsattes anslaget för år 1905 till 7,000 kronor, för år 1906 till 6,650 kronor och för år 1907 till 4,900 kronor, hvilket belopp Kungl. Maj:t äfven begär för år 1908.

Efter all sannolikhet kommer antalet af dem, som kunna komma i fråga till erhållande af understöd från det ifrågavarande anslaget, under den närmaste framtiden att ganska hastigt minskas. Härigenom kan beredas tillfälle att gifva åtminstone en del af de kvarlevande ett högre understödsbelopp. En förhöjning af understödet synes ock vara väl be-

höflig för åtskilliga af dessa gamla, då i betraktande tages dels att de nu nått den ålder, att de ej kunna genom eget arbete bidra till sitt lifsuppehälle, dels lefnadskostnaderna under den senaste tiden så betydligt stigit.

Maximiunderstödsbeloppet torde lämpligen böra sättas till 450 kronor, motsvarande hel folkskollärarepension efter 600 kronors lön. Äfven om samtliga de 14 understödstagare, som erhöilo understöd år 1906, skulle lefva år 1908 och samtliga af Kungl. Maj:t tilldelas högsta understödsbeloppet, komme ändock att härför krävas endast 6,300 kronor, alltså 3,700 kronor mindre än det ursprungliga anslaget. Sannolikt är dock, att på grund af dödsfall nämnda belopp icke på långt när kommer att utgå.

Genom de besparingar, som så småningom uppstått i det ursprungliga anslaget å 10,000 kronor, blir det möjligt att utan nämnvärda uppoffringar för staten hjälpa äfven en annan grupp af äldre folkskollärare, nämligen dem, hvilka afgått före år 1892, då lägsta delaktighetsbeloppet i folkskollärarnes pensionsinrättning höjdes för samtliga folkskollärare-tjänster till 700 kronor (motsvarande 525 kronor i hel pension).

Enligt från folkskollärarnes pensionsinrättning inhämtade uppgifter (se bilagan) funnos den 31 december 1906 sammanlagt 111 pensions-tagare i folkskollärarnes pensionsinrättning, hvilka pensionerats före 1892 med pensionsbelopp, *understigande* 450 kronor. Fördelningen mellan dessa äldre folkskollärare ställer sig sålunda:

Antal:	Pensionsbelopp:
2	177—200 kronor
5	201—250 »
10	251—300 »
34	301—350 »
26	351—400 »
34	401—444 »
Summa 111	

Hela pensioneringsbeloppet för dessa 111 utgör sammanlagdt 39,362 kronor 75 öre, motsvarande ett medelpensionsbelopp af 354 kronor 62 öre.

Att i någon mån bringa dessa äldre folkskollärare en hjälp i deras ofta ganska brydsamma ekonomiska ställning synes mig särdeles behjärtansvärdt. För att samtliga dessa 111 skulle tillförsäkras en årsinkomst, som tillsammans med pensionen uppginge till 450 kronor, eller samma belopp som jag ifrågasatt för de före år 1867 afgångna, skulle erfordras 10,587 kronor 25 öre. Men då naturligtvis icke samtliga de 111 pensionärerna äro i behöfvande omständigheter och då i betraktande tages, att på grund af dödsfall redan före år 1908 antalet måhända rätt afsevärdt nedgått, torde ett belopp af 8,700 kronor vara fullt tillräckligt för det afsedda ändamålet. Då härtill läggas de 6,300 kronor, hvilka jag beräknat för de äldre folkskollärare, som afgått före år 1867, blir slutbeloppet 15,000 kronor.

Genom att höja det af 1884 års Riksdag beviljade anslaget till understöd åt äldre folkskollärare från det ursprungliga beloppet 10,000 kronor till 15,000 kronor, skulle det afsevärda målet vinnas, att staten kunde tillförsäkra samtliga de äldre folkskollärare, hvilka afgått före år 1892 och som äro i behöfvande omständigheter, en blygsam årsinkomst för deras återstående dagar af 450 kronor.

De villkor, under hvilka understöd till den nya kategorien af äldre lärare finge utgå, borde lämpligen fastställas likartade med de af Kungl. Maj:t föreskrifna villkoren för hittills utgående understöd till äldre folkskollärare. Bland dessa villkor ingå, att understödstagare skall hafva oförvitligt skött sin tjänst samt vara minst 60 år gammal och i behöfvande omständigheter.

En förbättring i de äldre pensionstagarnes villkor har tidigare varit ifrågasatt. Vid 1900 års riksdag väcktes motion om att samtliga folkskollärarepensioner, hvilka blifvit fastställda efter lägre delaktighetsbelopp än 700 kronor, skulle ökas till motsvarighet mot nämnda belopp eller till 525 kronor för hel pension och i proportion därtill för afkortad pension, och för detta ändamål begärdes ett särskildt förslagsanslag af 39,000 kronor. Det gällde sålunda den gången att ändra de en gång fastställda pensionsbeloppen. Af principiella skäl afslog Riksdagen detta förslag. Statsutskottet uttalade nämligen den meningen, »att det pensionsbelopp, som enligt gällande reglemente blifvit vederbörligen grundlagdt och bestämdt samt af pensionär tillträds, icke sedermera lämpligen bör höjas».

Mot denna af Riksdagen godkända princip strider dock icke alls att, efter särskild pröfning och där behof föreligger, tilldela en pensionstagare, hvilken åtnjuter en årlig pension, som med nuvarande höga lefnadskost-

nader är allt för knapp för en nödtorftig bärgning, ett särskildt understöd, och då målet kan i detta fall vinnas genom en till beloppet ganska ringa ökning af det förutvarande anslaget till understöd åt äldre folkskollärare, skall helt visst Riksdagen behjärta det behof, som här föreligger.

De gamla banbrytarne på folkskolans fält hafva gjort sig väl för- tjänta af en liten förbättring i sina lefnadsvillkor för återstående dagar. Jag tillåter mig därför föreslå den utvidgning af hvad Kungl. Maj:t föreslagit i statsverkspropositionen under tionde hufvudtiteln (punkten 23, sid. 27) rörande understöd åt äldre folkskollärare:

att Riksdagen måtte för år 1908 å allmänna in- dragningsstaten anvisa ett anslag å 15,000 kronor att, enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna godt meddela, användas

dels till understöd af högst 450 kronor åt sådana äldre, behöfvande folkskollärare, hvilka oförvitligt skött sin tjänst men därifrån erhållit afsked före år 1867,

dels till understöd med belopp, som tillsammans med från folkskollärarnes pensionsinrättning utgående pension uppgår till högst 450 kronor, åt sådana äldre behöfvande folkskollärare, hvilka oförvitligt skött sin tjänst men därifrån erhållit afsked med pension före år 1892.

Stockholm den 24 januari 1907.

Emil Hammarlund.

Bilaga.

Pensionstagare i folkskollärarnes pensionsinrättning den 31 december 1906 med pension understigande 450 kronor och pensionerade före år 1892.

Antal	Pensions- belopp Kronor	Antal	Pensions- belopp Kronor	Antal	Pensions- belopp Kronor
1	177	1	317	1	384
1	186	1	326: 25	4	387
1	210	1	329	3	392
1	213	2	331	2	396
1	225	2	333	1	399
1	232: 50	1	336	4	401
1	240	3	338	3	405
1	252	6	342	10	410
1	270	2	347	2	419
1	275	1	351	1	420
1	279	1	352	2	423
5	284	1	355	3	428
1	285	1	360	1	431
1	302	1	363	2	432
3	306	1	365	1	437
1	308	2	369	4	441
8	311	5	374	1	444
2	315	2	378		
Summa				111	